

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

4. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка [учеб. пособие] / А. В. Кунин. – М. : Высш. шк., 1986. – 189 с.
5. Курлова И. В. К изучению глагольных способов выражения эмоциональных состояний / И. В. Курлова. – М., 1996. – С. 128–139.
6. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика / В. А. Маслова. – Минск : ТетраСистема, 2005 – 256 с.
7. Прохоров А. О. Методики диагностики и измерения психических состояний личности. / А. О. Прохоров. – М. : ПЕР СЭ, 2004. – 176 с.
8. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 141 с.
9. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико- семантической системе языка. / В. И. Шаховский. – Воронеж : Изд-во Воронеж, ун-та, 1987. – 190 с.

Науковий керівник: В. А. Тесля – к. філол. н., доцент Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Алла Дядечко,

к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов

Сумського державного університету

СТВОРЕННЯ РЕСУРСІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ CLIL-ПРОЕКТІВ У СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У 2019 році англomовному проекту для викладачів СумДУ у його системному вигляді вповниться вже 10 років. За своєю методикою даний проект належить до так званих «CLIL (Content Language Integrated Learning) проектів», зазначених у вітчизняних джерелах як «Предметно-мовне інтегроване навчання». Їх суттю є вивчення окремих предметів нерідною мовою у ситуаціях, коли іноземна мова використовується як інструмент навчання, а не як його об'єкт.[4; 5]

Багаторічний досвід викладання даного курсу викладачами кафедри іноземних мов дозволив узагальнити і систематизувати як зусилля тих, хто навчає, так і типові складнощі, що постають перед тими, хто навчається. [1; 2;3] Саме з урахуванням обох аспектів у 2018 році було укладено і опубліковано видавництвом СумДУ в електронному форматі матеріали, зазначені у загальному реєстраторі бібліотеки СумДУ як 4454 “English for CLIL projects. Збірник навчальних матеріалів для підготовки викладачів СумДУ, які працюють з іноземними студентами в рамках англомовного проекту”.

Збірник складається з двох частин. Виконання завдань з першої частини націлене на опанування та багаторазове тренування такого мовного аспекту, як Classroom English. Практика показала, що викладачі найбільш впевнено почувають себе і поводяться, працюючи з лексикою та термінологією, пов'язаною з їх предметом, бо мають можливість спиратися на визнані авторитетні джерела, попередньо опрацьовані ними. При цьому інформація подається зазвичай у режимі монологу. Ті ж самі викладачі абсолютно губляться, коли ситуація потребує використання численного набору лексики, необхідної для організації та ведення заняття в цілому та окремих його складових, спілкуватися з окремими студентами у діалогах. Їм особливо важко імпровізувати, реагувати на незаплановане та непередбачене засобами нерідної мови. Численні підказки та шаблони-зразки, наведені у трьох розділах першої частини (усна мовленнєва практика, опрацювання граматичних аспектів, виконання тестів), допоможуть завчити необхідні слова та вирази, довести до автоматизму спілкування з іноземною аудиторією, зосередитися насамперед на змісті власного мовлення, а не на його формі, тобто уникнути напруги і стресу під час іншомовної комунікації, підвищити її якісний рівень.

Друга частина збірника містить 21 текст для індивідуального читання та обговорення у групі. Тексти підібрано з урахуванням проблем та інтересів викладацької аудиторії як представників сучасної академічно-наукової спільноти. В них йдеться про механізми, які відбуваються у мозку людини, яка вивчає іноземні мови, можливості пам'яті та її сприйняття, особливості CLIL-

методики, особливості сприйняття інформації сучасним поколінням студентів на відміну від їх попередників. Є також тексти про специфіку організації освіти в англomовних країнах - США, Великій Британії та її бувших колоніях. Включено також інформацію про найбільш популярні тренди у розвитку сучасної науки та її глобально відомі символи та бренди, а саме про МІТ у Бостоні, Силіконову долину та відоме звернення Стіва Джобса до студентів Стенфордського університету. Щоб не обмежувати ні викладача, ні слухачів курсів щодо їх особистого сприйняття та ставлення до інформації, її оцінки, не звужувати її змістовну значущість для аудиторії, що навчається мови, вказані тексти свідомо не супроводжуються конкретними завданнями до них, що надає більшого простору та свободи всім учасникам освітнього процесу.

Представлений збірник є багатофункціональним щодо його потенційних користувачів. Він скорочує час та зусилля викладачів кафедри іноземних мов, оскільки пропонує вже готові завдання, випробувані у часі та адаптовані саме до комунікативного середовища СумДУ, чого бракує багатьом зарубіжним джерелам. Окрім слухачів кожного поточного академічного року, завдання зі збірника можуть бути рекомендовані для самонавчання і самоконтролю для тих, хто успішно завершив курс англійської мови у попередні роки і навчає іноземних студентів. Він може також бути використаний будь-якими особами, зацікавленими в удосконаленні власних іншомовних навичок.

Збірник може стати об'єктом подальшого професійного обговорення з метою перетворення його у продукт, замовлений ФПК СумДУ згідно сучасних вимог і форматів, з подальшим перетворенням на його (ФПК) власність, тобто комерціалізацію.

Список використаних джерел:

1. Дядечко А. М. Про організацію процесу навчання іноземної мови викладачів немовних спеціальностей для викладання предметів в групах іноземних студентів / А. М. Дядечко, С. Г. Золотова // Матеріали міжнародної научно-

практической конференции «Международное сотрудничество в условиях глобализации». – 2012. – С.145–151.

2. Дядечко А. М. Особливості окремих етапів безперервного курсу іноземної мови у немовному вузі / А. М. Дядечко // Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі. Збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 16. – 2014. – С.29–35.

3. Дядечко А. Н. Разработка и реализация проектов по обучению английскому языку взрослых / А. Н. Дядечко, С. Г. Золотова // «Наукові записки» Ніжинського Державного Педагогічного університету ім. М. Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки. – 2016. – Том 2. – С. 112–116.

4. Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/languages/documents/studies/clil-at-school-ineurope_en.pdf

5. Harrop E. Content and Language Integrated Learning (CLIL): Limitations and possibilities [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/14641/Harrop_Content.pdf?sequence=1

Vicroriia Kurochkina,

senior teacher, FL Department, Sumy State University

Oksana Gladchenko,

senior teacher, FL Department, Sumy State University

TEAM TEACHING

Nowadays, when students have access to any information via the Internet, ‘live’ communication in the classroom, the opportunity to observe the other people’s behavior and emotions, to perform in public are those invaluable resources that attract students with their content and emotional coloring.